

zaskoczeniem, jednak po zwróceniu baczniejszej uwagi często okazuje się, że było wiele śladów i dowodów jego pobytu, jedynie obserwatorzy nie dopuszczali takiej ewentualności.

Zbigniew Jakubiec

PIŚMIENNICTWO

Gautschi A., Winsmann-Steins B. 1992. *Rominten gestern und heute*. Nimrod Verlag, Bothel.

Jakubiec Z. 1993. *Szanse utrzymania populacji niedźwiedzia brunatnego w polskiej części Karpat*. W: *Ochrona Tatr w obliczu zagrożeń* (red. W. Cichocki). Wyd. Muzeum Tatrzańskie, Zakopane: 175–183.

Jakubiec Z. 1995. *Niedźwiedź wrócił w Sudety*. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 51, 4: 91–93.

Jakubiec Z., Buchalczyk T. 1987. *The Brown Bear in Poland: its history and present numbers*. *Acta Theriol.* 32, 17: 147–164.

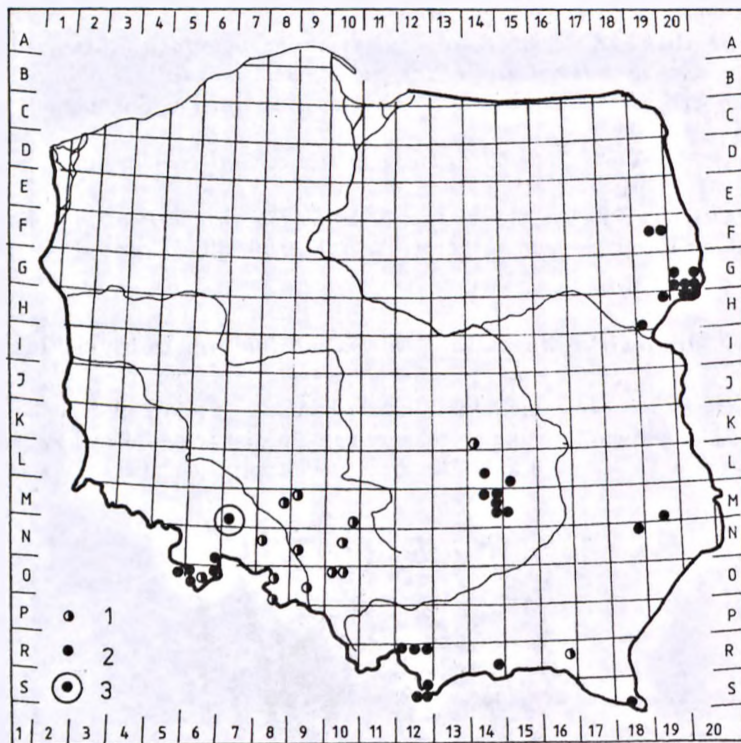
Nowe stanowisko koszatki *Dryomys nitedula* na Dolnym Śląsku

Podczas wyprawy na Dolny Śląsk w końcu kwietnia 1995 r. dokonałem nieoczekiwanie ciekawej obserwacji faunistycznej. Przebywałem wówczas w Gębczycach koło Strzelina (podokrąg fizjograficzny Wzgórza

Ryc. 1. Koszatka – The doormouse *Dryomys nitedula*

Strzelińskie, Kondracki 1977). W obrębie zabudowań, przylegających do lasu bukowo-grabowego, spotkałem p. Wojciecha Kaźmierczuka, który pokazał mi osobliwego ssaka przetrzymwanego w klatce, a po-
 grążonego w głębokim śnie. Po dokładnych oględzinach okazało się, że jest to przedstawiciel pilchowatych *Gliridae* – koszatka *Dryomys nitedula* (ryc. 1). Pan Kaźmierczuk znalazł ją przypadkowo w połowie kwietnia na podwórzu, podczas okopywania starego dębu. Spała na głębokości około 30 cm pod korzeniami drzewa, w norze wysłanej suchymi liśćmi, leżąc na plecach i przykrywając się puszystym ogonem.

Ryc. 2. Stanowiska koszatki w Polsce według Pucka (1992): 1 – stanowiska notowane w latach 1901–1975, 2 – stanowiska obecne, notowane po 1975 r., 3 – nowe stanowisko w Gębczycach (Dolny Śląsk), stwierdzone przez autora notatki. – The sites of the dormouse in Poland according to Pucek (1992): 1 – site recorded in 1901–1975, 2 – contemporary sites, noted after 1975, 3 – a new site in Gębczyce (Lower Silesia) found by the author

Długość ciała tej koszatki wynosiła około 10 cm, natomiast ogon był nieco krótszy i równomiernie, gęsto owłosiony na całej długości. Zarówno wygląd, ubarwienie zwierzęcia, jak i sposób oraz miejsce jego zimowania były zgodne z informacjami, które podali dla koszatki Kowalski (1964) i Pucek (1984).

Koszatka została umieszczona na słomie w metalowej klatce i zapatrzona w porcję jarzyn oraz nasion strąkowych. Klatka ze zwierzęciem znajdowała się w kuchni właściciela gospodarstwa, a ono samo było pod jego ciągłą obserwacją. Według relacji p. Kaźmierczuka obudziła się ona po 10 dniach, zjadła część pożywienia i znowu zapadła w sen. W związku z tym, iż koszatka podlega w Polsce ochronie gatunkowej (Dz. U. nr 13, poz. 65, 1995 r.), ustaliłem z p. Kaźmierczukiem, że wypuści ją do lasu natychmiast po przebudzeniu wiosennym.

Jak wiadomo, przez Polskę przebiega północno-zachodnia granica europejskiego zasięgu koszatki (Kowalski 1964, Pucek, Raczyński 1983, Pucek 1984, 1992). Znana jest ona z Gór Bystrzyckich, masywu Śnieżnika i Gór Białskich, Górnego Śląska, Beskidu Wysokiego, Tatr, Beskidu Sądeckiego i Niskiego, Bieszczadów Zach., Pogórza Przemyskiego, Gór Świętokrzyskich, Roztocza, Podlasia w okolicach Nurca, z Puszczy Knyszyńskiej i Białowieskiej (ryc. 2). Stwierdzone stanowisko jest nowe dla Dolnego Śląska i Polski. Zlokalizowano je zgodnie z siatką koordynatów geograficznych w Gębczycach (mapa: 7/Mj) i znajduje się dokładnie na linii zasięgu tego gatunku w Polsce (por. ryc. 2). Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż jest to – obok nowych stanowisk z Roztoczańskiego Parku Narodowego (Profus, Tomek 1994) i Puszczy Knyszyńskiej (Białas i in. 1982) – kolejne stwierdzenie tego rzadkiego i osobliwego gatunku w Polsce.

Andrzej Kosior

PIŚMIENICTWO

Białas I., Chętnicki W., Kupryjanowicz J. 1982. *Pilchowate (Gliridae) w Puszczy Knyszyńskiej*. Przegl. zool. 26, 3–4: 465–469.

Kondracki J. 1977. *Regiony fizyczno-geograficzne Polski*. Wyd. UW, Warszawa.

Kowalski K. (red.) 1964. *Klucze do oznaczania kręgowców Polski. Cz. V. Ssaki Mammalia*. PWN, Warszawa–Kraków.

Profus P., Tomek Z. 1994. *Ssaki. W: Roztoczański Park Narodowy* (red. Wilgat T.). Ostoja, Oficyna Wyd., s. 195–205, Kraków.

Pucek Z. (red.) 1984. *Klucz do oznaczania ssaków Polski*. Wyd. 2, PWN, Warszawa.

Pucek Z. 1992. *Koszatka Dryomys nitedula (Pallas)*. W: *Polska czerwona księga zwierząt*. PWRiL, s. 66–67, Warszawa.

Pucek Z., Raczyński J. 1983. *Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce + mapy*. PWN, Warszawa.

Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz. U. nr 13, poz. 65, 1995.

Import trzmieli do Polski - korzyści i zagrożenia

Wszystkie gatunki trzmieli *Bombus* sp. są w Polsce objęte ochroną. Kwestię tę do tej pory regulowało rozporządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 grudnia 1983 r. (Dz. U. nr 2, poz. 11, 1984), aktualnie zaś rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 stycznia 1995 r. (Dz. U. nr 13, poz. 61, 1995).

Od kilku lat do Polski importowane są rodziny trzmieli, wykorzystywane przez rolników m.in. do zapylania pomidorów uprawianych w szklarniach. Działają biura importowe, sprowadzające do kraju m.in. również prawem chronione owady. Z drukowanych pism reklamowych tych firm wynika, że przedmiotem handlu jest trzmiel ziemny *Bombus terrestris*.

Zagadnienie to wymaga kompleksowego podejścia władz odpowiedzialnych za kontrolę przestrzegania prawa o ochronie przyrody w Polsce. Niniejsza notatka sygnalizuje problem importu trzmieli w kontekście ich ochrony gatunkowej.

Zagadnienie ochrony trzmieli rodzimych a handel nimi - korzyści i zagrożenia

W rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt stwierdza się, że wszystkie gatunki trzmieli na obszarze Polski objęte są ochroną gatunkową. Nie wyszczególnia się jednak, jakie to są gatunki. Poniżej zamieszczono zatem pełny i najbardziej aktualny spis. Obejmuje on 31 gatunków trzmieli, chociaż kilka z nich wymaga wspólnego potwierdzenia. Szczegółowe informacje dotyczące rozmieszczenia, biologii i ekologii poszczególnych gatunków zawierają opracowania autora niniejszej notatki (Banaszak 1991, 1993a).